

Sclera vzw

Voorstelling van de werking

Pupil Vorming

Iris Visualisaties

Sclera Pictogrammen

Visualiseren en ondersteund communiceren

- 1.1 Begripsverduidelijking p.4
- 1.2 Doelgroep p.4
- 1.3 Hindernissen p.4

Dynamische vzw in groei

- 2.1 Wat vooraf ging... p.5
- 2.2 Vernieuwde missie p.5
- 2.3 Visie p.6
- 2.4 Website p.6
- 2.5 Nieuwsbrief p.9
- 2.6 Sociale media p.10
- 2.7 Impact op een sector in ontwikkeling p.10

Dienstverlening

- 3.1 Pictogrammen p.11
- 3.2 Adviesverlening p.15
- 3.3 Vorming p.16
- 3.4 Sensibiliseren p.17

Projectwerking

- 4.1 Vruchtbare samenwerking p.18
- 4.2 Voltooide projecten p.19

Toekomstperspectieven

- 5.1 Vernieuwing en uitbreiding p.23
- 5.2 Inspelen op actuele noden p.23
- 5.3 Projecten p.23

Begripsverduidelijking

Visualiseren is het toegankelijker maken van taal, structuur en regels. Dit door middel van tekst, afbeeldingen of symbolen.

Denk aan het dagdagelijkse leven waar je zelf constant met visualisaties wordt geconfronteerd: verkeerslichten en borden, aanduiding van nooduitgang, niet rokersbordjes, bankbiljetten en muntstukken, de symbolen op de afstandsbediening van de televisie, ...

Dit zijn vooral voorbeelden van pictogrammen en afbeeldingen. Er zijn ook andere voorbeelden zoals de tekstaanduidingen die je vindt in de verschillende gangen in een supermarkt of straatnamen, wegenplannen, gebarentaal, ...

Visualisaties zijn overal te vinden. Ze geven mensen grip op hun omgeving en grip op sociale omgang.

Ondersteunde communicatie is het gericht gebruik maken van visualisaties om de communicatie te helpen. Dit kan zowel technisch (communicatietoestellen) als niet-technisch (aanwijskaart, communicatieboek, ...)

Doelgroep

Visualiseren is voor iedereen. Sclera wil specifiek ingaan op het gericht en bewust visualiseren naar verschillende sociale doelgroepen toe.

Hiertoe rekenen we personen met een handicap, jongeren uit het buitengewoon onderwijs, senioren, laaggeschoolden, laaggeletterden, anderstaligen, personen met autisme spectrum stoornis, personen met afasie, jongeren in het geïntegreerd onderwijs, ...

Hindernissen

Visualiseren en ondersteund communiceren kan op ontelbare manieren. Niet iedereen is even creatief of vindingrijk. Niet iedereen beschikt over dezelfde theoretische achtergrond of financiële middelen om een hulpmiddel uit te werken.

Op de markt zijn er verschillende pictogramsystemen en visualisatiehulpmiddelen te vinden, maar deze kosten soms veel geld. De meeste gezinnen en voorzieningen beschikken over beperkte financiële draagkracht. Hierdoor wordt er soms te weinig in deze hulpmiddelen geïnvesteerd.

Er zijn mensen die creatief omgaan met beperkte middelen. Jammer genoeg blijven deze initiatieven vaak binnenshuis.

Wat vooraf ging...

De invoering van het kwaliteitsdecreet voor welzijnsvoorzieningen in 2003 heeft een omwenteling in deze sector veroorzaakt. Inspraak werd belangrijk. Daarom werd meer gewerkt aan toegankelijke communicatie. Uit deze nood in de praktijk zijn de Sclera Pictogrammen ontstaan.

Sclera vzw dient in 2009 een subsidiedossier in bij de Dienst Welzijn en Gezondheid, Provincie Antwerpen. Er wordt positief op dit dossier gereageerd. Sclera vzw krijgt de kans om gedurende twee jaar haar werking verder uit te bouwen. Dit via samenwerking met adviescentrum Modem en deelname aan het Zeg-Nu-Zelf netwerk, een project van vzw Gouverneur Kinsbergen.



De vzw rekende aanvankelijk enkel op vrijwillige dienstverlening. Hierdoor beperkte de dienstverlening zich tot het ontwerpen en aanbieden van pictogrammen. Nu richt de vzw zich eveneens op twee andere noden in de social profit. Naast pictogrammen wordt nu aandacht gegeven aan vorming en adviesverlening.

Vernieuwde missie

'Sclera vzw wil zich engageren om gratis ondersteuning en hulpmiddelen in visualisaties aan te bieden aan verschillende sociale doelgroepen.'

Deze ondersteuning wordt geboden door het aanbieden van gratis pictogrammen en door middel van vorming en adviesverlening.

Er werden diverse proefprojecten opgestart om hieraan te voldoen. Proefprojecten zoals advies op verplaatsing, een bijscholingsaanbod, een nieuwsbrief en veel meer.

Het vernieuwde aanbod werd bekend gemaakt op de studiedag 'Toegankelijke communicatie, de onzichtbare drempel' van 23 november 2010, georganiseerd door Westkans vzw.



Visie

De pictogrammen en hulpmiddelen die Sclera aanbiedt, werden aanvankelijk ontworpen om duidelijkheid en structuur te bieden aan mensen met een verstandelijke handicap. Omdat Sclera vzw gelooft dat iedereen voordeel heeft bij het gebruik van visualisaties, werd het doelpubliek verruimd naar (onder meer) anderstaligen, personen met een fysieke handicap, senioren, buitengewoon onderwijs, regulier onderwijs, geïntegreerd onderwijs, laaggeletterden, personen met autisme spectrum stoornis, afasie patiënten, enz.

Er zijn pictogramsystemen en kant-en-klaar hulpmiddelen om te visualiseren die je kunt aankopen. Sclera wilt echter doorbreken dat aanpassingen binnen de zorgverlening steeds (veel) geld moeten kosten. De pictogrammen en ondersteuning in het uitwerken van visualisaties worden daarom gratis aangeboden. De vzw engageert zich om mensen, die met hulpmiddelen of pictogrammen willen werken, bij te staan wanneer zij vragen of opmerkingen hebben. Wanneer er nood is aan ondersteuning in het uitwerken van een hulpmiddel of wanneer er vraag is naar een nieuw pictogram, geeft Sclera gehoor aan al die vragen en noden.

Sclera vzw gelooft in het leveren van advies en hulp op maat. Dit merk je ook bij de ontworpen pictogrammen. Er komen bij de pictogrammen soms meerdere mogelijkheden voor één begrip voor (bijvoorbeeld 2 versies voor vrienden). Wat voor de ene instelling of het ene gezin duidelijk is, is dat voor een andere instelling of gezin niet. De bedoeling van Sclera is niet het aanbieden van een universeel communicatiemiddel, maar wel het aanbieden van pictogrammen op maat en vraag van de specifieke en individuele noden.

Voor het online bekijken van de volledige statuten:

<http://tinyurl.com/statutensclera>

Website

Sclera vzw opteert voor een website om de pictogrammen en informatie gemakkelijk en gratis te verspreiden: www.sclera.be

Van in het begin werd aandacht gegeven aan ondersteuning op computer om weekschema's, planningsborden, enz. uit te werken. De ondersteuning werd zo opgebouwd dat de bezoekers zelf kunnen kiezen om zowel eigen foto's of pictogrammen te gebruiken als de pictogrammen die via de site aangeboden worden.

Op relatief korte tijd is de site vooral nationaal maar zeker ook internationaal bekend geworden. Deze bekendheid is bijna uitsluitend te danken aan tevreden bezoekers die de site bij anderen aanbevelen. De internationale bekendheid is te danken aan de meertaligheid van de site. Momenteel kan deze bezocht worden in het Nederlands, Engels en Frans.

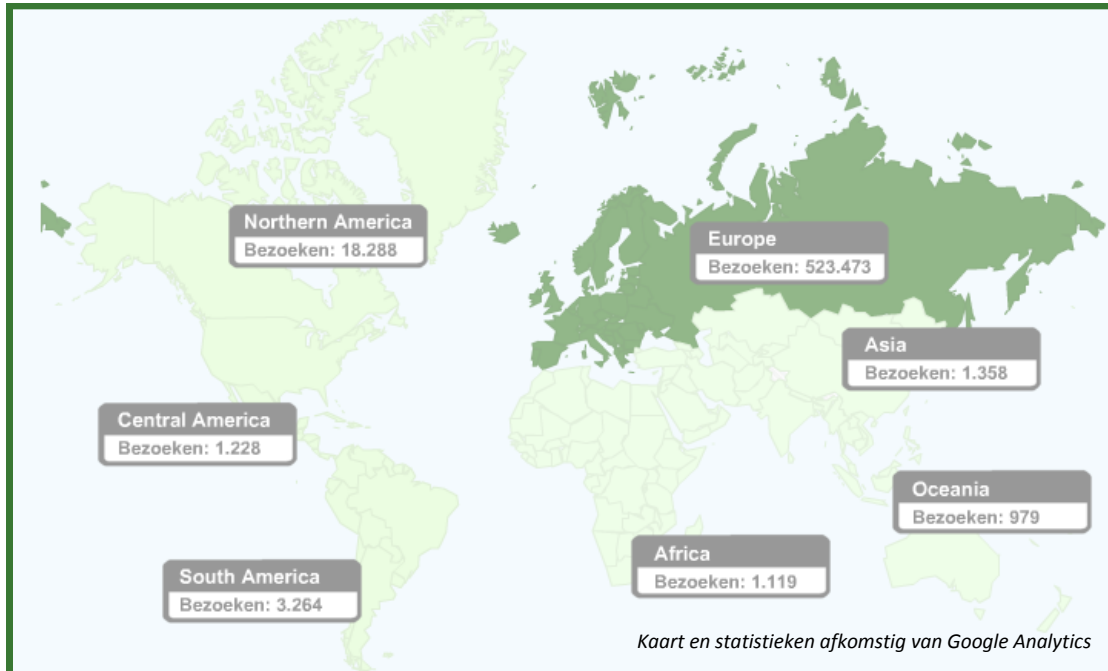
De interesse in de werking en de website blijft ook verder groeien. Dit blijkt uit de statistieken die opgesteld worden aan de hand van de bezoekers van de website.

Netherlands	
1 mei 2010 - 30 april 2011	280.851
1 mei 2009 - 30 april 2010	271.145
Wijzigingspercentage	3,58%
Belgium	
1 mei 2010 - 30 april 2011	161.406
1 mei 2009 - 30 april 2010	138.199
Wijzigingspercentage	16,79%
France	
1 mei 2010 - 30 april 2011	44.486
1 mei 2009 - 30 april 2010	39.576
Wijzigingspercentage	12,41%

statistieken afkomstig van Google Analytics

Website in cijfers

Onderstaande kaart illustreert de verdeling van de (in totaal 551.089) bezoekers die de website in **2010** kende.

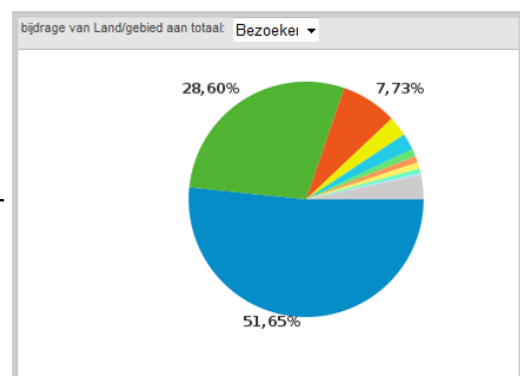


	Detailniveau: Land/gebied	Bezoeker	Bezoeken
1.	Netherlands	284.644	51,65%
2.	Belgium	157.602	28,60%
3.	France	42.618	7,73%
4.	Germany	15.028	2,73%
5.	Canada	12.638	2,29%
6.	United States	5.638	1,02%
7.	Spain	4.999	0,91%
8.	Switzerland	4.720	0,86%
9.	Poland	3.287	0,60%
10.	United Kingdom	1.635	0,30%

Binnen Europa kennen België en Nederland het grootste aantal bezoekers. Hierboven een overzicht van het aantal bezoekers voor 2010.

Voor de periode september 2010 - augustus 2011 mogen we rekenen op een gemiddelde van 44.000 bezoekers per maand (gemiddeld 1.447 bezoekers per dag).

Dit vertaalt zich naar méér dan 2.000 bezoekers per weekdag.



Prijswinnende website

Sclera.be won de 2^e prijs in de verkiezing "Beste site van het jaar 2008" georganiseerd door Netties (www.netties.be)



Hieronder de reacties van enkele juryleden:

"Deze website heeft misschien niet de meest moderne look van alle kandidaten, maar heeft toch een vrij intuïtieve navigatie. Bovendien beantwoordt de inhoud aan een behoefte die er blijkbaar bestaat bij ouders en begeleiders van personen met een verstandelijke handicap. Het gastenboek toont duidelijk het nut van deze niet-commerciële website." - **Filip Overmeire**

"Blinkt uit in wat internet oorspronkelijk bedoeld was, gratis en voor niks. Qua vormgeving bestaan er ongetwijfeld mooiere en afgelikttere sites maar de eenvoud, opbouw en aard van het beestje sprak me het meest van al aan. Het is een voorbeeld van een prachtig uitgewerkt concept." - **Geert Demuyck**

Reacties van bezoekers

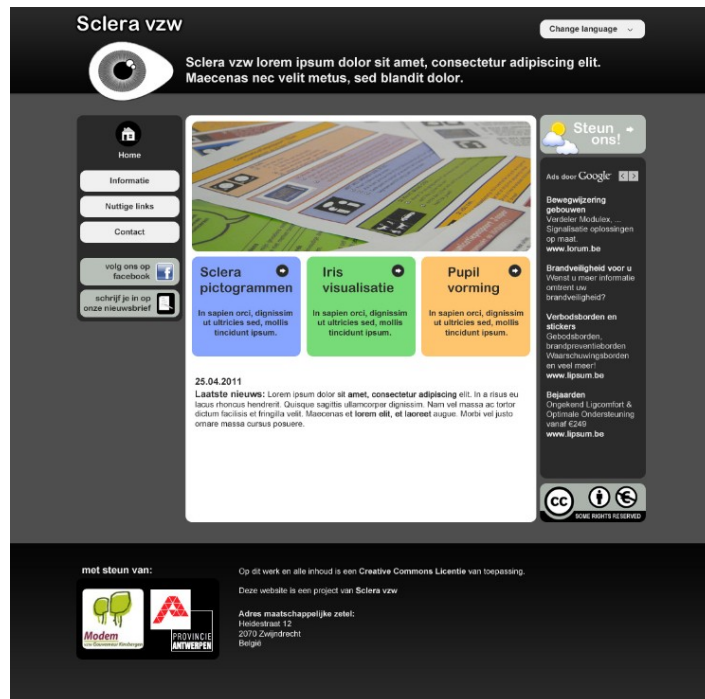
De reacties in het gastenboek op de website tonen goed aan dat de vzw haar doelpubliek bereikt en op deze manier kan helpen.

LIESJE 2008-08-26	Zelf kom ik oorspronkelijk uit België en ben nu werkzaam in het speciaal onderwijs in Nederland. Ik ben blij met deze site, die natuurlijk helder en overzichtelijk is.
KAREN 2008-07-19	Dit is werkelijk een SUPER-site, zeer bruikbaar in het buitengewoon onderwijs. BEDANKT!!
JANIQUE 2008-07-18	WAUW !!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!! Op onze school bieden we een antwoord op enkele leerlingen met structuurproblemen. Deze site zal ons helpen onze leerlingen de noodzakelijke visuele steun te bieden waar nodig... Ongelooflijk bedankt aan het hele "sclera"-team ! Je hebt er alvast een fan bij !
IRIS 2007-12-31	Super site. Ik heb autisme en denk in beelden. De begeleiding waar ik woon heeft me op deze site geattendeerd. En ik ga ze in mijn dagindeling gebruiken.
THIJS 2007-12-12	deze site is echt geweldig. ik heb adhd en plannen is daardoor moeilijk maar met deze site gaat het echt geweldig!!!! echt heel erg bedankt
ROEL 2011-05-23	Fantastisch initiatief! Wou via deze weg toch even mijn dank betuigen voor het nuttige gebruik van de picto's. Hebben mij enorm geholpen in de loop van mijn stage en afstudeerproject. Fijn dat mensen zich nog belangeloos willen inzetten om een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van leven, en bovendien dan nog eens kosteloos! Heel veel bewondering!
RENATE 2011-08-10	Jullie site is echt zo geweldig! Het heeft het leven hier in huis zo veel makkelijker gemaakt. Ik heb 2 zoons en een man met autisme en ADHD. Bedankt!!
DESIREE 2011-08-23	wat een geweldige site!! Onze zoon heeft Asperger en het maakt het zoveel eenvoudiger voor ons als ouders maar ook voor hem. Ik heb al heel wat picto's verwerkt tot magneetjes en de site tot 1 van mijn favorieten gebombardeerd!

Groeiende website

Om het almaar toenemend aantal bezoekers vlot te helpen en om te voldoen aan de Anysurfer toegankelijkheidsnormen voor personen met een beperking, wordt de website vernieuwd.

Het geheel krijgt een fris, hedendaags en overzichtelijker uitzicht voor de ruimere en toenemende inhoud.



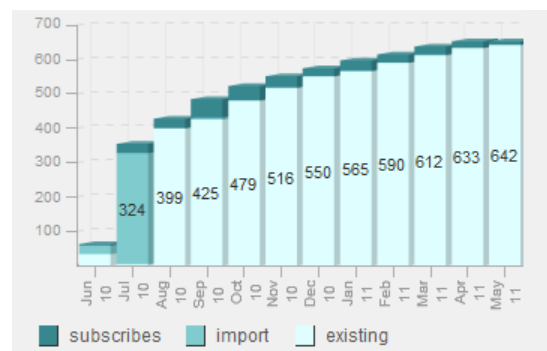
Voorsmaakje nieuwe website in opbouw

Nieuwsbrief

Niet alleen de pictogrammen kennen succes, ook voor de Sclera nieuwsbrief is er heel wat interesse. Deze nieuwsbrief wordt maandelijks verzonden. Om de twee maanden worden er ook een Franstalige en Engelstalige nieuwsbrief verzonden.

In September 2011 telt de nieuwsbrief 750 abonnees. De Nederlandstalige nieuwsbrief kan gemiddeld op 20 nieuwe abonnees per maand rekenen .

Via gedetailleerde rapporten van elke nieuwsbrief wordt nagegaan welke topics de lezers het meest aanspreken. Op deze manier kan de vzw nog beter op hun interesses inspelen.



De vraag naar nieuws en ontwikkelingen op vlak van low-tech ondersteunde communicatie is dus zeer reëel en in volle groei.

Sociale media en trends

Één op twee surfende Belgen gebruikt Facebook. Sociale media is vandaag de dag nog moeilijk weg te denken uit onze maatschappij. De hulpverleners en ouders van morgen zijn volop mee met deze evolutie. Daarom willen wij als vzw deze nieuwe kanalen optimaal mee inzetten bij onze dienstverlening.

Van de Facebookpagina, sinds juli 2010 online, zijn in augustus 2011 reeds meer dan 500 geïnteresseerden fan geworden.



Bij Sclera worden er regelmatig nieuwtjes en ontwikkelingen getweet.

Nieuwe media en trends worden opgevolgd en ingezet om een zo groot mogelijk publiek te blijven bereiken.



Impact op een sector in ontwikkeling

Ondanks het jonge bestaan van de vzw kent deze een diepe impact op de sociale sector. Het gratis en op maat aanbieden van de ontworpen pictogrammen heeft de commerciële systemen aangezet tot het herdenken van hun strategieën en tarieven.

De pictogrammen kunnen rekenen op een groot aantal gebruikers. Het veelvuldige gebruik van de Sclera Pictogrammen ontging ook de software ontwikkelaars niet. Zo werd toestemming gegeven aan de ontwikkelaars van de 4 meest gebruikte programma's voor ondersteunde communicatie in Vlaanderen om de pictogrammen gratis mee te leveren. Hierdoor kunnen de gebruikers van deze software gemakkelijker gebruik maken van de pictogrammen. Hierdoor is ook geen extra aankoop van pictogrammendatabanken vereist om de software te kunnen gebruiken.

Voor wie de aankoop van deze software toch nog een te grote financiële investering zou betekenen maakte de vzw een oplossing mogelijk. Op de eerste plaats werkte Sclera vzw verschillende stappenplannen uit. Deze helpen bij het maken van ondersteunde communicatie-hulpmiddelen met mainstream software zoals Microsoft Office en OpenOffice.Org.

Daarnaast werkte Sclera vzw mee aan het ontwikkelen van een gratis gespecialiseerd programma voor het maken van dagplanningen en pictogrammenkaartjes: Picto Selector. Dit programma maakt het gebruik van pictogrammen nog laagdrempeliger. Bovendien maakt het ook andere gratis Europese pictogramsystemen zoals de ARASAAC symbolen bruikbaar in de Nederlandse taal.

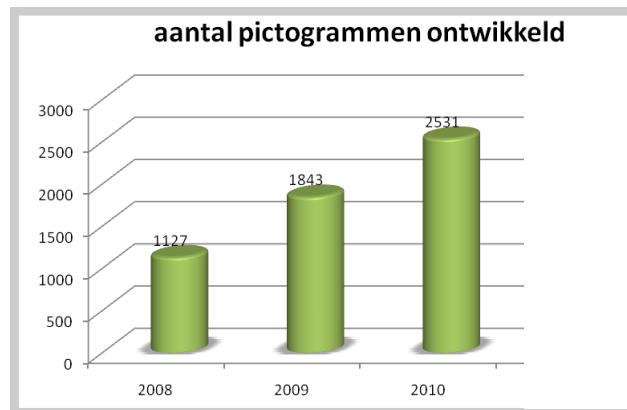


Ondertussen zijn er enkele apps voor iPad en iPhone in de maak. De app iPicto (foto) kan aan een voordelig tarief reeds gedownload worden. Dit maakt de pictogrammen ook via deze vernieuwende toestellen inzetbaar.

Pictogrammen

Er is duidelijk nood aan deze basiswerking van de vzw: het ontwerpen van pictogrammen op maat. Belangrijk hierbij is dat telkens ingespeeld wordt op noden die opgevangen worden via netwerking of die vanuit de praktijk gesignaleerd worden doorheen de diverse kanalen die Sclera hanteert.

De vragen naar nieuwe pictogrammen blijven in grote getale binnenstromen. Waar misschien verwacht wordt dat deze toestroom vermindert, neemt deze echter toe. De afbeelding rechts toont het aantal pictogrammen dat per jaar ontwikkeld werd (sinds de registratie van nieuwe pictogrammen in 2008)



In 6 jaar tijd is het aantal pictogrammen van 200 gestegen naar meer dan 11.000. Deze immense toename wordt geheel gestuurd door de bezoekers van de website. Vanuit diverse doelgroepen komen vragen naar nieuwe en specifieke pictogrammen. Uit de eigen praktijkervaring als begeleiding in een zorgvoorziening weten we dat zorg op maat erg belangrijk is voor de cliënt. Daarom gaan we graag in op deze specifieke vragen.

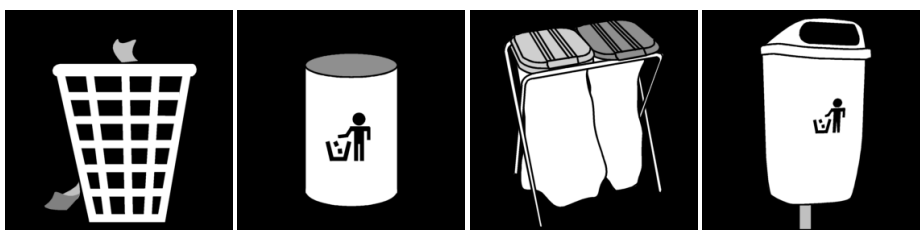
Op www.sclera.be kun je pictogrammen via een zoekfunctie vinden. Je kunt ook een alfabetische lijst raadplegen. Om het pictogrambestand nog toegankelijker te maken, hebben we de picto's daarnaast nog eens in verschillende categorieën onderverdeeld.

De pictogrammen voldoen allemaal aan enkele basiseigenschappen om een zekere graad van uniformiteit te behouden. Deze uniformiteit brengt rust in de visualisaties die ermee uitgewerkt worden. Zo zijn de pictogrammen zwart met witte tekeningen. Deze manier van tekenen heeft zijn voordeel bij slechtzienden omdat de afbeelding meer opvalt en herkenbaarder is.

Het zwart-witte uiterlijk van de meeste pictogrammen blijkt een sterk punt te zijn in het gebruik bij personen met autisme spectrum stoornis. Zo heeft Sclera vzw ooit een mail ontvangen van een dankbare moeder. Haar zoontje met autisme spectrum stoornis wou enkel blauwe truien dragen omdat de trui op zijn picto blauw gekleurd was. Door de zwart-witte picto van Sclera was het probleem van de baan. Bij het ontwerpen van de pictogrammen proberen we in dit opzicht zoveel mogelijk details weg te laten.

In het aanbod vind je soms verschillende pictogrammen voor eenzelfde begrip. Hiervoor zijn 3 redenen:

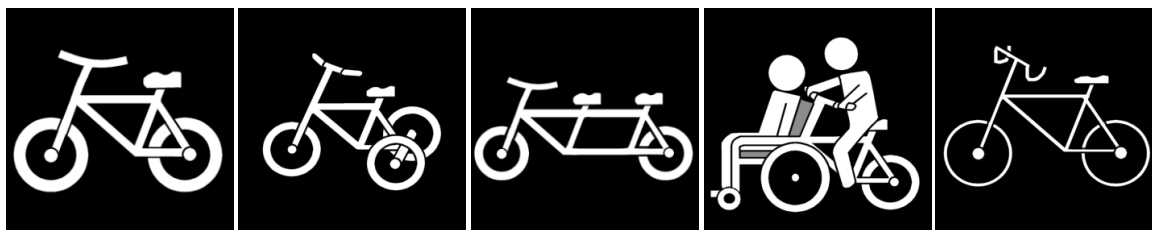
- Verschillende weergaven van eenzelfde begrip zodat men kan kiezen welke het **duidelijkste** is voor een specifiek **doelpubliek**



- Verschillende pictogrammen van eenzelfde begrip om de verschillende **gevoelstoestanden** te duiden die aan een begrip gekoppeld kunnen worden. Zo kan een knuffel zowel gewenst als ongewenst zijn. Afscheid nemen kan triest zijn, maar kan ook een blij “tot weerzien” zijn .

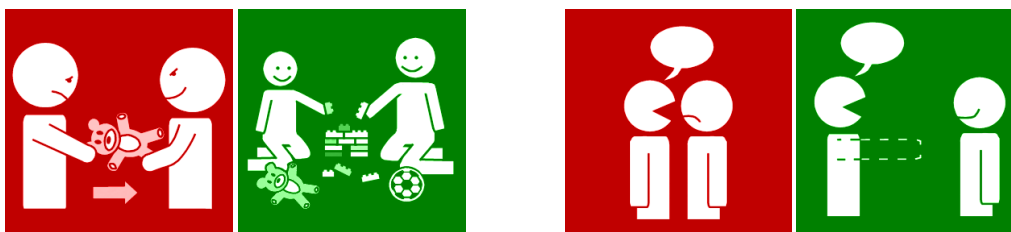


- Verschillende pictogrammen van eenzelfde begrip om begrippen die heel **verschillend ingevuld** kunnen worden te verduidelijken.

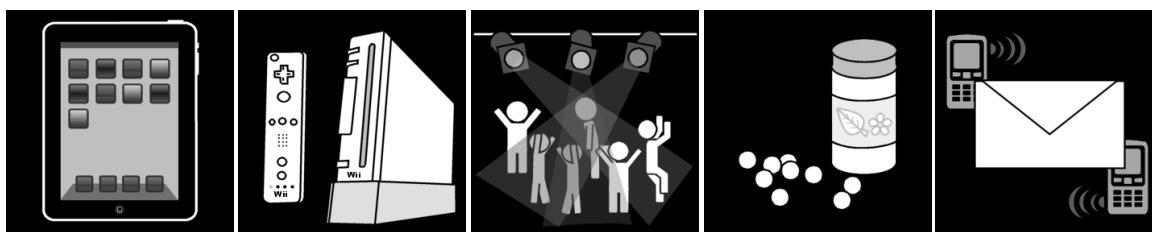


Sommige picto's zijn heel typerend. Hieronder enkele typische kenmerken voor de pictogrammen van Sclera.

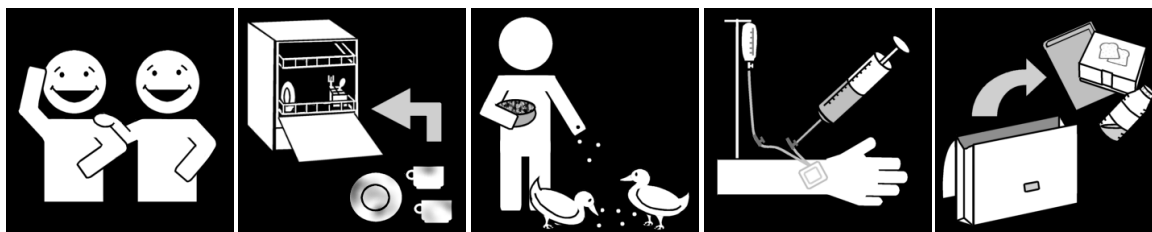
- **Tegenstellingen:** verschillende pictogrammen die tegenovergesteld gedrag tonen om zo duidelijk te maken wat kan en wat niet kan. Deze pictogrammen zijn er in de zwart-wit versie, maar kunnen evengoed als groene en rode versie op de site gevonden worden. Deze gekleurde versies kennen een enorm succes bij kinderen en worden in sommige scholen gebruikt om gedragsregels te verduidelijken.



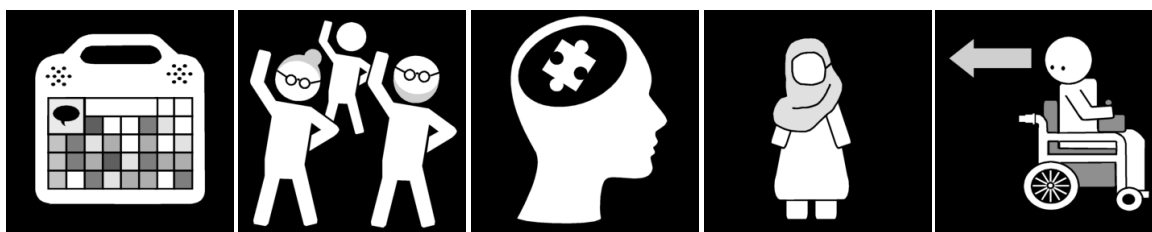
- **Hedendaagse pictogrammen:** we proberen ontwikkelingen te volgen en in te spelen op de leefwereld van jongeren, jongvolwassenen, de actualiteit, ...



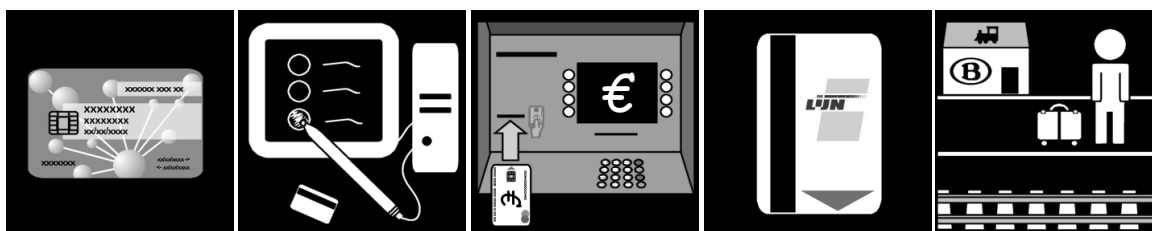
- **Samengestelde picto's:** door het combineren van elementen worden handelingen en begrippen verduidelijkt.



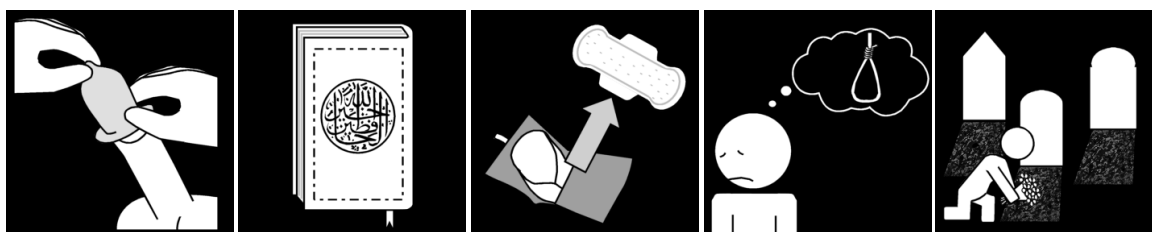
- **Doelpubliek gebonden:** vanuit diverse doelgroepen komen vragen. Dit resulteert in pictogrammen die erg gebonden zijn aan de context en de doelgroep waarvoor ze ontwikkeld worden



- **Bevordering maatschappelijke integratie:** pictogrammen die ontwikkeld werden om een zelfstandiger leven in de hedendaagse maatschappij mogelijk te maken.



Soms is er vraag naar visuele ondersteuning binnen thema's die nog **taboe** zijn. Thema's zoals seksualiteit, religie, persoonlijke hygiëne, dood en rouwbeleving. We gaan hier desondanks toch op in.



Alle pictogrammen worden volledig gratis en op maat uitgetekend en aangeboden. Hierdoor bereikt Sclera vzw naast grote voorzieningen eveneens gezinnen uit alle verschillende sociale milieus, etnische achtergronden en leeftijdsgroepen.

Via mail, het gastenboek, Facebook en Twitter ontvangt de vzw blije reacties van gebruikers van deze pictogrammen. De gratis pictogrammen van Sclera maakten alvast een verschil voor de gezinnen en begeleiders hieronder.



Ann Boersma

Ik ben heel blij met jullie picto's! zowel voor op school als voor mijn zoon met ASS. Bedankt!



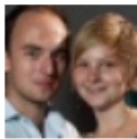
Barbara van Rijsselberghe

dankzij jullie heb ik mijn zoontje al heel erg kunnen helpen! nogmaals bedankt voor al het werk dat jullie hierin steken!



Petra Van Vlasselaer

Gewoonweg heel goed. Is beter hebben we niet gevonden. SCLERA pictogrammen zijn er voor kinderen en volwassenen die Autisme en/of Autisme Spectrum Stoornissen hebben.



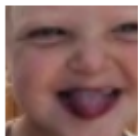
Annelies Van Duppen

Als kleuterleidster ben ik ongelooflijk blij met jullie gigantische aanbod picto's. Bedankt!



Miet Smets

bedankt dat jullie er zijn, jullie picto's zijn zeer duidelijk voor ons zoontje met ASS



Els Janssens

ik gebruik in mijn kleuterklas de picto's van sclera. Ze zijn supergoed en duidelijk en er is een groot aanbod.

Andere pictogramsystemen

Omdat de vzw gelooft in ondersteuning op maat, gaat zij er vanuit dat alle pictogramsystemen even waardevol zijn.

Daarom volgt Sclera de ontwikkeling van nieuwe en andere systemen op. Hierdoor kan Sclera een volledig beeld schetsen bij adviesverlening.



Adviesverlening

Dankzij de pictogrammen kunnen mensen aan de slag met visualiseren en het uitwerken van hulpmiddelen in ondersteunde communicatie. De logische vraag die hierop volgt, liet niet lang op zich wachten: "Wat kunnen we met deze pictogrammen doen?"

Uit de e-mails en berichten die Sclera tot hiertoe ontvangen heeft, blijkt een grote vraag naar ondersteuning vanuit gezinnen en voorzieningen. Deze vragen gaan zowel over inhoudelijke zaken als computertechnische problemen. Een logische vraag als je bedenkt dat mensen nu gemakkelijk en gratis met afbeeldingen aan de slag kunnen om visualisatiehulpmiddelen uit te werken.

Om hier een antwoord op te bieden werd een nieuw onderdeel binnen de vzw uitgebouwd: Iris Visualisaties.

Op dit moment wordt actief gewerkt aan het project "Praktijk in beeld". Met dit project wil Sclera vzw de goede praktijkvoorbeelden die er zijn online centraliseren. Op deze manier blijven deze hulpmiddelen niet beperkt tot één gezin of één voorziening. De foto's worden aan de hand van vijf thematische brochures online aangeboden: 'Tijd en planning', 'Ondersteund communiceren', 'Zelfstandigheid en zelfredzaamheid', 'Ruimte en omgeving' en 'Gedrag en gedragsregels'. Iedereen kan via de website foto's inzenden met eigen materiaal om deze brochures jaarlijks aan te passen en uit te breiden. Met dit project wil Sclera een brug slaan tussen de verschillende voorzieningen en gezinnen.



De eerste brochure uit deze reeks kan je reeds bewonderen via www.sclera.be/iris/praktijk.php

Via mail voorziet de vzw ook een helpdesk. Vragen worden via mail op maat beantwoord en in overleg wordt er gezocht naar een geschikte oplossing voor elk probleem.

Omdat deze praktische hulp via e-mail soms moeilijk verloopt, wilt Sclera graag naar de gezinnen thuis gaan om die ondersteuning te bieden. Deze hulp blijft in opstartfase, bij wijze van proef, beperkt tot Vlaamse gezinnen. Indien er voldoende interesse is voor hulp op locatie en zal dit in een latere fase verder uitgewerkt worden.

Vorming

We bieden mensen materiaal en ideeën. Sclera vzw verwachtte zich aan de vraag: "Hoe moeten we deze hulpmiddelen dan uitwerken?". Om de vraag naar vorming en praktische ondersteuning te beantwoorden werd een derde luik binnen de werking opgestart: Pupil vorming.

Onder deze noemer werkt Sclera stappenplannen en instructievideo's uit. Deze stappenplannen kun je gratis online bekijken en downloaden om af te drukken.

Ze tonen je stap voor stap wat je op de computer moet doen om bijvoorbeeld een communicatiekaart te maken. Op vraag worden stappenplannen op maat bijgemaakt. Op maat omdat vertrokken wordt vanuit het programma dat de eindgebruiker op zijn of haar computer heeft staan.



De screencasts gaan nog een stapje verder. Hierbij wordt het computerscherm gefilmd en krijg je stap voor stap te zien wat je moet doen. Deze screencasts worden op vraag gemaakt.

Jaarlijks organiseert Sclera vzw in samenwerking met Modem een eigen vormingsaanbod. Deze vormingen bieden tal van praktische oplossingen op diverse problemen. Aangepast surfen voor mensen met een verstandelijke beperking, toegankelijk vergaderen en meer zelfstandigheid door visualisaties zijn enkele voorbeelden van de vormingen die Sclera het voorbije jaar organiseerde.

Naast dit vaste vormingsaanbod worden ook op vraag workshops en lezingen georganiseerd voor de verschillende doelgroepen. De inhoud wordt in overleg met de vragende partij vastgelegd en toegespitst op diens specifieke doelgroep.

In oktober 2011 lanceert de vzw www.sclera.tv. Deze nieuwe website toont je stap voor stap hoe je een hulpmiddel zelf kan uitwerken. Dit door middel van video's en screencasts.

Voor dit project werden de handen in elkaar geslagen met Chris De Rijdt, auteur van 'Werken met Visualisaties'.



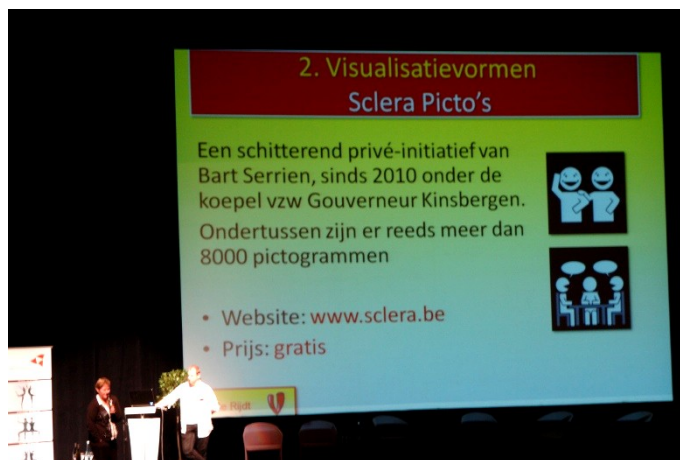
Sensibiliseren

Visualisaties en ondersteunde communicatie worden nog veel te weinig gebruikt.

Om deze manier van werken en de dienstverlening van de vzw bekend te maken, neemt Sclera regelmatig deel aan beurzen en congressen. Sclera vzw beschikt hiervoor over een beursstand die aan het thema en het doelpubliek aangepast worden om zo gericht mogelijk informatie over te brengen.

Externe manifestaties waar Sclera vzw aanwezig was / zal zijn:

23 november 2010	Toegankelijke communicatie	Oostende
11 februari 2011	Ervaringsbeurs Com@Modemdag	Wilrijk
4 maart 2011	Publiekspresentatie Beeldwijzer	Gent
19 maart 2011	Lanceringsfeest Onafhankelijk Leven	Antwerpen
1 oktober 2011	Participate! - Autisme, praat erover!	Brussel
28-30 november 2011	Accessibility reaching everywhere - Internationale conferentie Aegis	Brussel

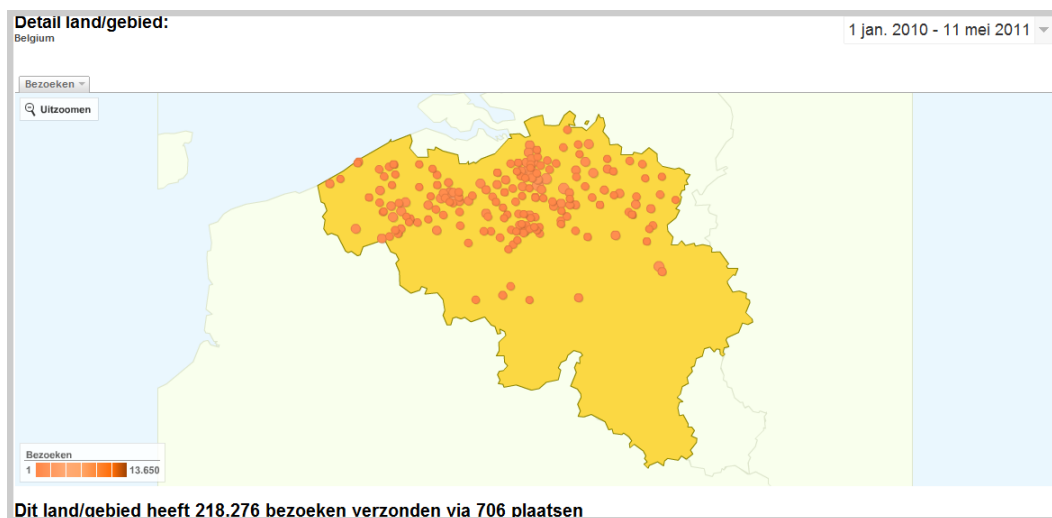


Vruchtbare samenwerking

Door de samenwerking met Modem heeft Sclera vzw haar kennis rond projectwerking opmerkelijk verruimd.

Daarnaast heeft Sclera vzw door haar open manier van werken een aanzienlijk netwerk kunnen opbouwen. De voorbije 2 jaar werd Sclera gecontacteerd door grote, maar ook kleine vzw's en voorzieningen om mee te werken aan of bij te dragen tot hun projecten.

De financiële bijdrage van de Dienst Welzijn en Gezondheid heeft hierdoor niet één maar vele projecten geholpen. De kaart hieronder illustreert het aantal bezoekers sinds de financiële steun van de Dienst Welzijn en Gezondheid.



Hieronder een greep uit de Belgische projecten waar we sinds 2010 aan meewerkten:

- Mano Mundo (Antwerpen)
- Zomer van Antwerpen (Antwerpen)
- Ondersteuning Dienst onthaalouders - VVSG vzw, DVO en Divopra vzw (Antwerpen)
- OCMW Maldegem (Antwerpen)
- Beeldwijzer – Intercultureel netwerk gent vzw (Oost Vlaanderen)
- Thuiszorg iets voor u? – OCMW Gent (Oost Vlaanderen)
- Kinderen aan tafel – CLVB Gent (Oost Vlaanderen)
- Wijkdienst politie Ninove (Oost Vlaanderen)
- Groep Intro vzw (Oost Vlaanderen, Brabant en Limburg)
- Pictogrammenwoordenboek Onderwijs (West Vlaanderen)
- De onzichtbare drempel – Westkans vzw (West Vlaanderen)
- Basisschool Sint-Jozef (West Vlaanderen)
- Wai-not (Brabant)
- K-Point Katholieke Hogeschool Kempen (Brabant)
- Enter vzw (Limburg)
- Kids vzw (Limburg)
- KVG (heel Vlaanderen)
- Handicap et santé - FUNDP (Namen)
- ...



Ook op internationaal niveau werkt Sclera mee aan projecten. Voor een greep uit de diensten en voorzieningen waar Sclera mee samenwerkten, verwijzen we naar de lijst in bijlage bij het jaarverslag.

Voltooide projecten

Hieronder willen we enkele van de grotere projecten toelichten die Sclera vzw, naast de eigen projecten, in samenwerking met andere organisaties uitwerkte.

- **ICT zonder beperkingen**

Sinds 1 september 2007 werden in het basisonderwijs en in de eerste graad secundair onderwijs nieuwe leergebieden, vakoverschrijdende eindtermen en ontwikkelingsdoelen ICT ingevoerd. Deze gelden ook als ontwikkelingsdoelen voor het buitengewoon onderwijs.

ICT kan in het onderwijs aan leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften een belangrijke rol spelen. De kansen van ICT zijn in heel wat scholen echter nog onontgonnen terrein. Daarom werd in het kader van het ICT-beleid een sensibiliseringscampagne uitgewerkt. Het doel daarvan is de mogelijkheden van ICT voor het onderwijs aan leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften in de kijker te zetten en de integratie van de ICT-ontwikkelingsdoelen gericht te ondersteunen.



Sclera vzw werd door Modem uitgenodigd om mee te werken aan dit project. Sclera ontwierp hiervoor 1500 nieuwe pictogrammen.

- **ICT Beelden zeggen meer dan woorden**

Sclera vzw had al langer als intentie video's uit te werken om ondersteuning te bieden in visualisaties. Bart Serrien, dagelijks bestuurder van Sclera vzw, kreeg tijdens het schooljaar 2009 - 2010 de kans om deel te nemen aan het project 'ICT en leerzorg'. Door de samenwerking met Modem, het Ministerie van Onderwijs van de Vlaamse overheid en REN Vlaanderen, kon er op deze leemte in de zorgsector ingespeeld worden.

Opzet van het project: toegankelijker maken van het uitwerken van visualisaties en communicatiehulpmiddelen met de computer. Hiertoe werd een hele reeks video-instructies (screencasts) ontwikkeld die de computerhandelingen stap voor stap tonen. Per visualisatie wordt de keuze aangeboden tussen verschillende programma's om de vooropgestelde visualisatie te bekomen.

Het resultaat van dit project kan op de website www.ikwilvisualiseren.be bekeken worden.

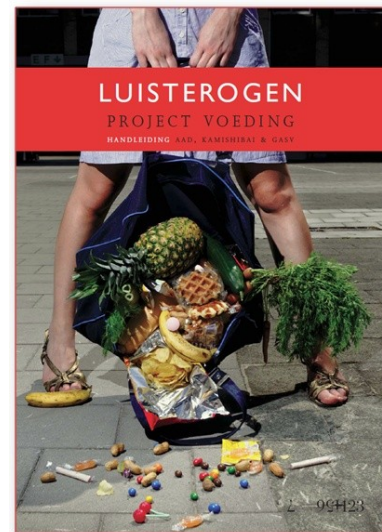


• **Luisterogen - Voeding**

Luisterogen wil laaggeletterden en/of anderstaligen taal leren door ze in contact brengen met verhalen en boeken. Daarnaast wil Luisterogen praktische tools aanreiken om de doelgroep in de maatschappij te laten functioneren. Specifiek voor doven en slechthorenden biedt Luisterogen hierbij zowel Nederlands als de Vlaamse/Nederlandse Gebarentaal aan. Dit alles gebeurt in drie stappen: Alfabetisering Allochtone Doven, theater in de klas, project rond taal, verhaal en maatschappelijke integratie.

Sclera vzw ontwikkelde de pictogrammen om de project-bundel toegankelijker te maken voor een ruim publiek.

Meer info op www.luisterogen.be.



• **EHBC: Eerste Hulp Bij Communicatieproblemen**

In samenwerking met Modem en onder de vlag van het Zeg-Nu-Zelf Netwerk werkte Sclera vzw een hulpmiddel uit voor wie (tijdelijk) niet kan praten. Met een website helpen we iedereen die door een ongeval, ingreep of ziekte plots niet meer kan praten.

De website is ontwikkeld voor verplegend personeel en artsen. Zij komen vaak als eerste in contact met deze patiënten. Natuurlijk kunnen ook familie en vrienden van mensen die niet kunnen praten op deze website terecht.

De website biedt hulpmiddelen en tips in vier brochures aan. Hiermee kun je snel en eenvoudig weer communiceren. Je vindt er ook terug waar je terecht kan voor meer gespecialiseerde oplossingen.

Het resultaat van dit project kan je op de website www.ikkannietpraten.be bekijken.



• **Beeldwijzer Thuiszorg: Hoe kan ik u helpen?**

Deze beeldwijzer is een beeldwoordenboek dat de communicatie tussen verzorgenden en zorgvragers ondersteunt. Het heeft tot doel om de communicatie omtrent verzorgingstaken te vergemakkelijken door pictogrammen en foto's te gebruiken.

De meest courante begrippen en situaties rond thuiszorg komen aan bod. Het is een flexibel instrument dat gemakkelijk gepersonaliseerd kan worden.

Sclera vzw werkte op vraag van Intercultureel Netwerk Gent vzw enkele honderden pictogrammen uit en gaf advies over de vormgeving.

Je kunt de Beeldwijzer Thuiszorg doorbladeren op www.ingent.be/flipbook/beeldwijzer.



- **Pictogrammenwoordenboek**

Sclera werkte op vraag van het departement Onderwijs in Kortrijk een 100-tal pictogrammen uit. Deze picto's ondersteunen de briefcommunicatie tussen de school en anderstalige gezinnen.

Elk oudste kind van een anderstalig gezin ontving een pictogrammenwoordenboek waarmee de brieven van de school duidelijker worden.

Dit project vond zijn weg naar andere scholen en ook voorzieningen. Om op de vele vragen in te gaan werd het woordenboek uitgegeven.



- **Duidelijk koken met Sandra**

Dit kookboek is ontwikkeld voor jongeren en volwassenen met ASS of andere beperkingen die graag willen koken en wel wat extra hulp kunnen gebruiken.

De gerechten in dit kookboek zijn gemakkelijk zelf te maken, bereid met verse ingrediënten en op een toegankelijke manier met foto's en pictogrammen van Sclera uitgelegd. Iedere handeling is in beeld gebracht zodat nauwelijks tekst nodig is.



- **De Communicatiekoffer Autisme**

Chantal Barten heeft zich als logopediste gespecialiseerd in het ontwikkelen van communicatie(hulp)middelen en sociale vaardigheidstraining voor kinderen met autisme in de basisschool.

Voor de uitwerking van de Communicatiekoffer is zij uitgegaan van de behoefte van het kind en de leerkracht om zo te komen tot effectieve materialen die makkelijk inzetbaar zijn, en handig en praktisch in het dagelijks gebruik.

Voor het ontwerp van de pictogrammen deed zij beroep op Sclera vzw.



- **Beeldhorloge**

Het Beeldhorloge is een horloge dat werkt met picto's en foto's. Op vooraf in te stellen momenten vertoont het Beeldhorloge een afbeelding van de activiteit die op dat moment aan de orde is. Het verschijnen van deze picto gaat vergezeld van een geluids- en trilsignaal. Zo wordt de drager van het Beeldhorloge er op geattendeerd dat er een nieuwe activiteit gaat plaatsvinden.

Met het beeldhorloge wordt een broodnodig hulpmiddel voor onder andere mensen met autisme geïntroduceerd. Dit hulpmiddel kan bovendien tegen een stootje.

De Sclera pictogrammen worden als standaardpakket voor dit hulpmiddel voorzien.



- **Wai-not**

WAI-NOT is een initiatief dat internet toegankelijk wil maken voor mensen met een verstandelijke beperking. Daarom ontwikkelde WAI-NOT voor hen een aangepaste website.

Omdat meer en meer bezoekers van deze website om Sclera pictogrammen vroegen, werd deze aangepast. Bezoekers kunnen nu kiezen of ze de website ondersteund wordt door de Beta prenten of Sclera pictogrammen.



- **Thuiszorg, ook iets voor jou?**

In samenwerking met het OCMW Gent werd deze fotostrip gerealiseerd. De strip moet het nut van thuiszorgdiensten aantonen aan mensen die de Nederlandse taal onvoldoende machtig zijn.

Sclera vzw ontwikkelde de pictogrammen en stemde ze af op die van de Beeldwijzer van vzw Intercultureel Netwerk Gent. Dit om de herkenbaarheid binnen eenzelfde doelgroep op eenzelfde grondgebied te verhogen.

Naast de pictogrammen gaf Sclera advies over de vormgeving.



- **En meer!**

Er zijn veel meer afgewerkte projecten waar Sclera toe heeft bijgedragen. Het overzicht hierboven illustreert mooi de diversiteit aan doelgroepen en producten waar Sclera zich voor inzet.

Vernieuwing en uitbreiding

Alles kan beter! Om de kwaliteit van dienstverlening te verbeteren, engageert Sclera vzw zich om in de nabije toekomst een kwaliteitshandboek van diens werking uit te bouwen. Hierdoor wordt overdracht van taken naar nieuwe medewerkers of vrijwilligers eenvoudiger en kan de vzw meer mensen op eenzelfde kwalitatieve manier helpen.

De inhoud van de vernieuwde website zal bezoekers sneller leiden naar wat ze nodig hebben. De hoeveelheid aan informatie die de voorbije jaren vergaard is zal gestructureerder en overzichtelijk terug te vinden zijn. Naast deze nieuwe informatie, worden ook bestaande onderdelen, zoals bijvoorbeeld de stappenplannen, uitgebreid.

Momenteel staan er een 4.000 pictogrammen online, maar bestaan er meer dan 11.000. Deze ontbrekende pictogrammen zullen online geplaatst worden. De nieuwe website zal het mogelijk maken om, met behulp van vrijwilligers, de site in nog meer talen te bezoeken.

Inspelen op actuele noden

Door de vraaggestuurde werking op maat, kan Sclera vzw meteen inspelen op actuele noden en deelnemen aan heden-daagse projecten.

Zo werden het voorbije jaar verschillende projecten opgestart die de communicatie met en door anderstaligen en laaggeletterden wil bevorderen door het gebruik van pictogrammen.

Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin wil werk maken van een beter hulpmiddelen beleid. Met de voorstelling van het Zeg-Nu-Zelf Netwerk wilde Modem tijdens de com@modem.dag in 2011 enkele heikele punten uit het huidige beleid aan de kaak stellen.

Sclera vzw werkte voor Modem 4 animatiefilmpjes uit die hier op een speelse manier in slagen.



Projecten

Sclera vzw is nog enkele ambities op lange termijn rijk. De projecten op deze en de volgende pagina willen we graag in afzienbare tijd realiseren. Deze projecten zijn wederom gebaseerd op leemtes in het werkveld.

- **Software ontwikkeling (Iris)**

In samenwerking met IT-vrijwilligers en via afstudeerprojecten voor studenten wil Sclera op termijn software ontwikkelen voor diverse doelgroepen. Deze software kan gaan van aangepaste spelletjes tot aanpasbare programma's om van de computer of PDA een spraakcomputer te maken.

- **Gekleurde en geïnverteerde pictogrammen (Sclera)**
De vraag naar gekleurde pictogrammen, wit-zwarte pictogrammen en lijntekeningen wordt regelmatig gesteld. Sclera wilt de hele databank aan pictogrammen ook in deze varianten aanbieden om doorstroming tussen verschillende instellingen en scholen voor personen met een beperking te vereenvoudigen. Gekleurde pictogrammen maken het mogelijk om meer aandacht te geven aan o.a. etnische diversiteit. Tegelijkertijd zouden de pictogrammen vectorieel uitgetekend worden. Dit heeft voordelen naar drukwerk en software toe.
- **Sclera foto's (Sclera)**
Via het internet zijn heel wat foto's te vinden. Toch zijn heel wat afbeeldingen beschermd en daardoor niet vrij te gebruiken in hulpmiddelen. De kwaliteit van gratis fotosystemen voor dit doeleinde zijn ontoereikend. Sclera vzw gaat in samenwerking met beroepsfotograaf Michiel Mels de meest gevraagde en gebruikte begrippen op foto vastleggen. Deze foto's zullen, analoog aan de pictogrammen, gestructureerd en gratis via de website aangeboden worden.
- **Wetenschappelijk onderzoek rond pictogrammen (Sclera)**
Sclera heeft een uniek vraaggestuurd karakter. Alle vragen en verzoeken die ze via de diverse kanalen ontvangt, worden in een databank ingevoerd. De website vormt eveneens een mooi instrument om na te gaan welke zoekwoorden bezoekers gebruiken en welke pictogrammen het meest bekeken worden. Met al deze gegevens kan de vzw een wetenschappelijk onderzoek organiseren dat een waardevol inzicht kan opleveren voor al wie zich met ondersteunde communicatie bezig houdt. De resultaten van dit onderzoek zullen door een betrokken wetenschapper gepubliceerd worden.
- **Gespecialiseerde bibliotheek (Pupil)**
Er is al veel geschreven rond communicatie en ondersteunende communicatie. Omdat de vzw vaak vragen krijgt naar meer theoretische achtergrond willen we boeken, naslagwerken, artikels en eindwerken rond deze thema's samenbrengen in een bibliotheek.
- **Visualiseren werk(t)! (Iris)**
Werkgevers van anderstalige en laaggeletterde werknemers ondervinden vaak communicatieproblemen op de werkvloer. Aan de hand van een werkgroep bestaande uit werknemers en werkgevers wilt Sclera vzw een project opstarten om beide partijen te helpen. Dit door het ontwikkelen van specifieke pictogrammen, een softwarepakket, een ondersteunde communicatie audit voor werkgevers en een vormingspakket.
- **Praktijk in beeld: doelgroepgerichte brochures (Iris)**
Momenteel werkt de vzw 5 thematische brochures uit. Deze thema's zijn gebaseerd op 5 probleemgebieden. In de toekomst wil de vzw enkele doelgroepgerichte brochures uitwerken. Hierbij wordt vooral gedacht aan de doelgroepen autisme en anderstaligen. Op termijn is het eveneens de bedoeling dat al deze brochures in boekformaat worden uitgegeven.
- **Webshop (Iris)**
Materiaal dat nodig is om hulpmiddelen uit te werken is soms moeilijk te vinden. Sommigen kopen liever afgewerkte hulpmiddelen. Twee goede redenen om de piste van een webshop of samenwerking met een bestaand initiatief van naderbij te bekijken.